

Ady Endre

1877: Érdmindszenten született (Erdély, Románia, Szilágyság ma Adyfalva)
 Kálvinista kisnemesi családból származott
 Édesapja Ady Lőrinc
 Édesanyja Pásztor Mária
 Iskolái: Először Érdmindszent, majd Nagyvárad és Zilahon érettségizett.
 Tanára: Kincs Gyula
 Debrecenben joghallgató volt
 Debreceni c. újság újságírója-> „maradandóság városa”-nak nevezte
 1899 Versek: első verseskötete
 Nagyváradon a Szabadság c. lap munkatársa
 Egy kis séta -> 3 napi börtön (kanonok sor lakóit a társadalom ingyenélőinek tekinti a szerző)
 Ady radikális újságíróvá válik
 Nagyvárad napló munkatársa
 Második verseskötete: Még egyszer
 Egy végzetes szerelmi viszonyba került egy vérbajos táncosnővel (vers: Mihályi Rozália csókja)
 1903 augusztusában Diósy Ödönné Brüll Adél
 Zsidó származású asszony, aki Párizsban él, és Adytól 8 évvel idősebb
 Léda ki akarja emelni a közegeből Adyt, felfigyel tehetségére, Párizsba hívta
 1904-11 között 7szer járt Párizsban a fény fővárosa, a modern irodalom központja (Baudelaire miatt)
 Léda szerelem színhelye, modern művészet fellegvára
 Rodin hatott rá és Tuluz Lotrek is hatott rá
 A Budapesti Napló munkatársa
 Kosztolányi Dezsővel felváltva jelentetik meg műveiket a címlapon ellentét
 1906: Új versek -> első jelentős verseskötete
 1907: Vér és Arany (vér- > ösztönvilág, arany -> pénz motiválja az embereket)

Újításai	Kritikusok nézetei
Szimbolizmus bevezetése	érthetetlennek minősül
Feudalizmus ellenesség	nemzetgyalázó, magyartalan
Kritikus hangvétel	
Kapitalizmus megvalósítása a cél, amit versbe önt	
Szeccszíós énkultusz (arisztokratikus önszemlélet)	egoista, öntelt
Új típusú szerelmi líra	erkölcsstelen
verselési technika	
Ötvözet verseket hoz létre (egyes sorok ütemhangsúlyosak mások időmértékeseek)->kevert ritmusú versnek nevezik	nem bántják a kritikusok

1907: Ahim András vezette parasztmozgalom hatására kezdte írni a Dózsa-verseket
 1908: „Nyugat” munkatársa és a „Holnap” (nagyvárad antológia) munkatársa,
 Adyt nem csak az ellenfelei értetlensége bántotta, hanem a szövetségesei bírálata is
 Ignótus bírálta „A fekete zongora” című verse miatt -> még erőteljesebb támadások
 A duk-duk affér ->(ez egy cikk):
 „Nevemben és mellettem egy csomó senki mozog, dúl-fül, harcol és ír, akikhez semmi közöm”
 Ignótus és Hatvany Lajos megsértődött
 1909: Népszava című folyóiratban Csizmadia Sándor bírálta, polgárinak nevezte Ady költészetét és
 Schäffer Gyula, munkás vette védelmébe ->Ady: Küldöm a frigy-ládát
 1909: egyre több szanatóriumi ápolás, évente versesköteteket jelentetett meg
 1908: „Illés szekeren”
 1909: „Szeretném, ha szeretnének”
 1910: „A Minden-titkok versei

1912: „A menekülő Élet”
1913: „A Magunk szerelme”
1914: „Ki látott engem?”
1912-ben szakított Lédával
Szakítás versei: „Elbocsátó szép üzenet” , „Valaki útra vált belőlünk”
1914: Boncza Bertával megismerkedik, akit Csinszkának nevezett
1914: Kirobban a világháború -> háborúellenes versek
1915: Házasság, Csucsán töltöttek 3 évet
1919: Üdvözlét a győzőnek (őszi rózsás forradalom hatására)
1919. január 27: Meghalt

Szerelmi költészete

Léda-versek

Ady merészsége szokatlan a magyar irodalomban
Elődei: Vajda János – Gina versek, Reviczky- Perdita ciklus
Ez a szerelem egy lázadás, a házasságtörő kapcsolat felvállalása
Lázadás:

- Léda zsidó származású
- Adynál idősebb
- Ambivalenciára épül (kettős érzésű)
- Mindketten egyenrangú, erős, szellemi partnerek voltak

Léda- versek kétpólusúak:

- Pozitív dolgok:
 - Könyörgés, vágy, erotika, hódolat, egymásra találás öröme
- Negatív dolgok:
 - Egymás megtagadása, átkozódás, gyűlölet, szabadságvágy

Tükröződik az ellentét: Bennük van a harc és a nász, élet és a halál, piros-> szerelem, fekete-> halál
Képanyag: dinamikus (expresszív)

- Ezt a dinamikusságot biztosítja a változatos ige-, jelző használata és az enjambement (soráthajlás)

A dallamosságuk miatt több Ady versek megzenésítettek

Lédával a bálban:

Ez a vers egy vízió

A fekete pár, Léda és Ady kapcsolatát szimbolizálja és ez a pár a haláltáncot járja el a márka párok előtt

Kettősségre épül: Ez a fekete pár hajdanán boldog mátkapár volt

Ady szerint minden kapcsolatban benne van a harmónia és a diszharmónia

A vers mozgalmasságát a hangutánzó, hangfestő szavak biztosítják

Héja-nász az avaron

Szimbolikus

A héja-pár: Ady és Léda

Az évszakok változása a kapcsolat változását mutatja

Nyár: boldogság, ősz: kapcsolat halála

Szakítás versei

Elbocsátó szép üzenet

A szakítás verse, 1912-ben írta, mikor Lédával szakított
„igaztalan vers”

Megjelenik a szecessziós énkultusz: Léda nevét Ady tette híressé

A szakítást követően pedig ismét kevésbé fontos alak lesz

A cím már utal a szakításra

A „szép üzenet” ellentétes a tartalommal

Százegyszer százszor- tört varázs (figura etymologica)

Kapcsolatuk velejárója volt a veszekedés

1. versszak: Kulcsszava: feledés

2. versszak: emlékezés a múltra, a Lédához írt Léda- versekre

Megunt kapcsolat volt, aminek véget szakít

3. versszak: Lédában a saját maga által teremtett ideál vonásait kereste

4. versszak: néembernek nevezi

Utolsó versszakban visszatér a fő gondolat: feledés, sorsuk ne fonódjon össze, Ady számára Léda nem létezik

Valaki útra vált belőlünk

szakítás utáni vers

Csinszka versek

Csinszka személyisége a művekben a háttérben marad

Egyszerűbbek a versek, a nyelvezet is inkább a köznyelvhez közelít, mint Lédánál nincs meg a szerelem ellentmondásossága

Menekülés a költő számára

